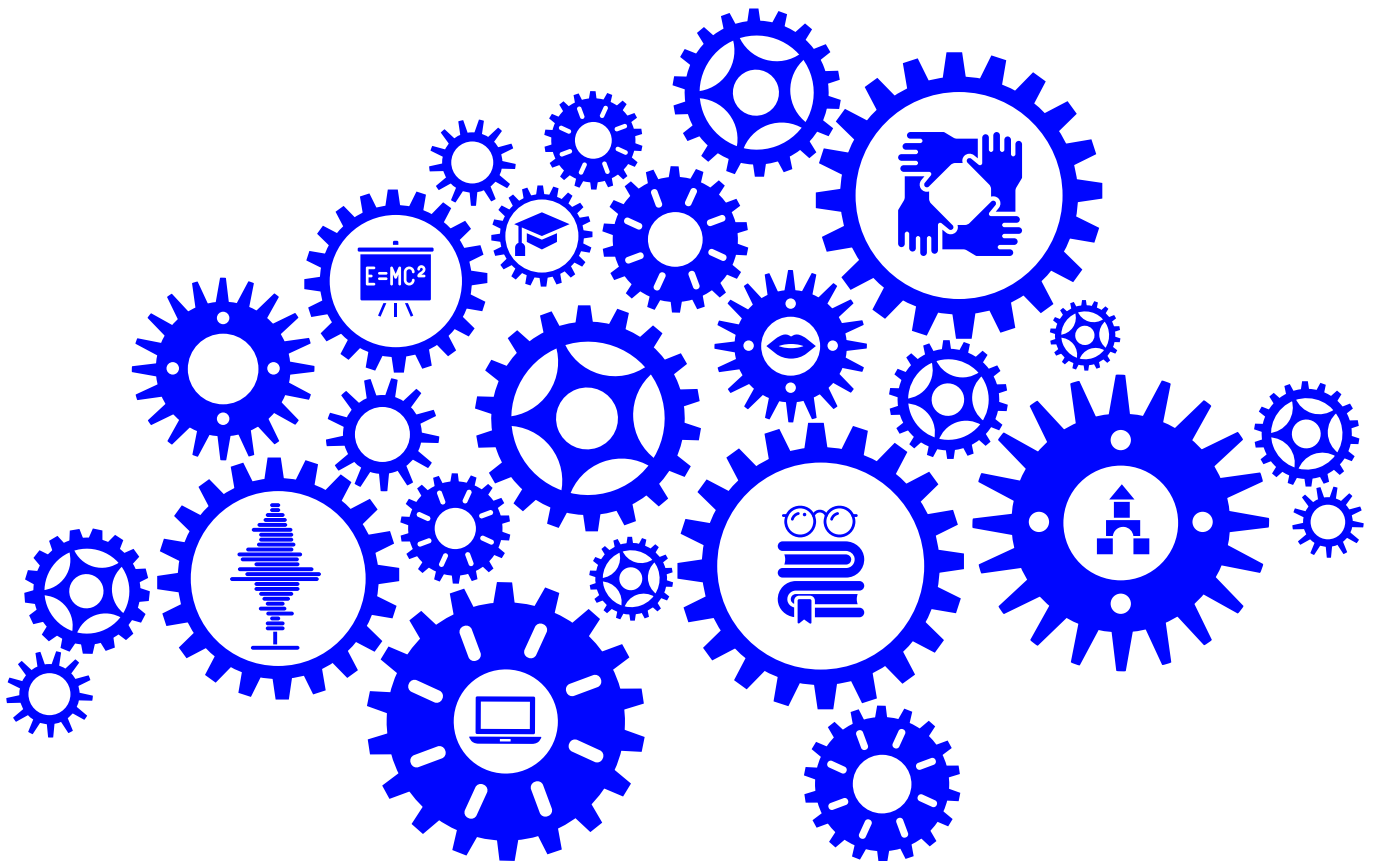

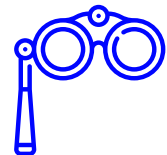
RAPPORT ANNUAL 2024

L'ONN 2024 EN CIFRAS

1928

onn da la premiera da l'Opera da trais crizers, da la quala è vegnida preschentada ina nova translaziun franzosa al Festival aller-retour.

13

uschè blers artitgels èn cumparids l'onn 2024 sin il ch Blog, en tschintg differents puncts centrals.

87

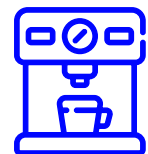
persunas èn s'annunziadas l'onn 2024 per il program Premier Emploi.

1

cudesch è vegni translà da l'arab en tudestg en la Collecziun ch.

897

uschè bleras giadas è la maschina da café vegnida activada per las sesidas en la Chasa dals chantuns l'onn passà.

4	Prefaziun da la presidenta
7	Rapport da gestiun
9	aller-retour
13	Collecziun ch
17	Conferenza interchantunala Citoyenneté
19	Construir la democrazia
22	Premi da federalissem
24	Premier Emploi
27	ch Blog
30	Ulteriuras activitads
31	Servetsch linguistic
32	Servetschs centrals
34	Organs
35	Secretariat
37	Quint annual 2024
41	Rapport dal post da revisiun 2024
42	Impressum

L'impurtanza da las linguas

En Svizra fa la plurilinguitad uschè ferm part dal mintgadi, ch'ins na remartga ella gnanc pli. Ella è dentant er ina ritgezza ch'ins sto mantegnair e ch'è stada en il center da las activitads da la Fundaziun ch l'onn 2024.

Florence Nater
Presidenta

La Svizra è in pajais da la **diversidad linguistica**. Questa particularitad è ina part uschè natirala da noss mintgadi ch'ella è tut normala per nus. Quatter linguas naziunalas fan part da questa diversidad linguistica, dentant er numerus dialects ch'expriman las nianzas da las tradiziuns regiunalas, ed autras linguas che reflecteschan nossa societad eterogena. Questas differentas furmas d'exprimer noss patratgs èn in'enorma ritgezza per noss pajais. Ellas èn er impurtantas per mantegnair l'unitad en la diversidad e per mussar, ch'i dovra dapli che mo ina lingua cuminaivla per s'encleger.

Pertge la chapientscha vicendaivla sa basa sin la voluntad da dialogar, sin las mirveglias e sin il respect envers las autras persunas. Ella è centrala per rinforzar la solidaritad e per far frunt ensemen a las sfidas actualas – sin plaun internaziunal ed en noss pajais.

Sco mintga ritgezza na dastga er la plurilinguitad betg vegnir considerata sco dada. Il cuntrari: ad ella stuain nus dar in'attenziun speziala. Da questa incumbensa s'occupa surtut la Fundaziun ch – en il rom da ses engaschi per la coesiun interna e per la chapientscha tranter las cuminanze linguisticas. L'onn 2024 ha ella undrà il Forum per la bilinguitad a Bienna cun il **Premi da federalissem** per sia lavur a favur dal barat tranter las linguas. Il Forum presta lavur da lobing, da cussegliaziun e da promoziun ed è plain ideas per inscunters tranter las culturas. Da questas ideas pon nossas instituziuns sa laschar inspirar, cura ch'i va per sviluppar novs projects.

L'engaschi da la Fundaziun ch per il barat sur las differentas linguas ora sa mussa er en la **Collecziun ch**, che ha festivà ses 50avel anniversari l'onn 2024 cun in viadi da prelecziun tras l'entira Svizra. Per numerusas persunas da la scena litterara è il giubileum stà la chaschun per undrar il project per ses sustegn constant per la litteratura svizra en translaziun. Il catalog da la Collecziun ch cun ses passa 340 titels translats ha schlargià ses orizont e prendì si l'emprim cudesch ch'è vegnì scrit en in'autra lingua che las linguas naziunalas uffizialas: «Nacht in Damaskus» da Shukri Al Rayyan che

viva a Burgdorf, è vegnì translà da l'arab. Il cudesch n'ha mai pudì vegnir publitgà en la lingua originala. Cun questa nova ovra por-scha la collecziun er la pussaivladad da publitgar texts betg publi-tgads e gida uschia a derasar ideas ed ad avischnar las culturas sur ils cunfins linguistics ora.

Il zercladur passà ha il Comité directiv da la Fundaziun ch beneven-tà **Marc Mächler** sco nov commember. Il cusseglier guvernativ da Son Gagl succeda a sia collega d'uffizi Laura Bucher che jau engra-ziel da cor per ses engaschi dals ultims onns.

L'onn 2024 è er ì a fin il program da lavur 2021–2024 da la Funda-ziun ch. Las collavuraturas e collavuratur da la Fundaziun ch han realisà quest program ambizius cun bler schlantsch e blera persva-siun. Els lavuran mintga di per promover il barat e la derasaziun dad ideas tranter ils 26 chantuns. Latiers resguardan els las particula-ritads da mintga chantun. Grazia a lur engaschi èsi stà pussaivel da rinforzar e da render visibel il federalissem cun la **Conferenza interchantunala Citoyenneté**, cun il **program Premier Emploi** e cun il **ch Blog**. Uschia avain nus stgaffi ina basa solida per il nov pro-gram da lavur 2025-28. Er ils proxims onns vulain nus ans concen-trar sin il federalissem, sin il barat e sin la chapientscha vicendaivla.

Florence Nater
Presidenta da la Fundaziun ch

**«Femna, da razza «asil da chans»,
grondezza media, pail lung ondulà, nair,
chommas lungas da maratonista.»**

«Femmina, di razza «canile», taglia media,
pelo lungo ondulato, nero, lunghe gambe
da maratoneta.»

L'emprima frasa dal roman da Claudia Quadri, «Infanzia e bestiari / Infanzia e bestiario» (Premi svizzer da litteratura 2024). Translatà dal talian da Dumenic Andry. Ina translaziun da la Collecziun ch 2024, cumparida en la chasa editura editionmevinapuorger, Turitg.

Program da lavur en il segn da la cuntinuitad

L'onn 2024 ha la Fundaziun ch cuntinuà sias activitads cun projects surtut davart la plurilinguitad, cun la consolidaziun da la nova Conferenza interchantunala Citoyenneté e cun l'elavuraziun d'in program da lavur 2025–2028 che metta il focus sin la cuntinuitad.

Roland Mayer
Directur

Il 2024 è stà in onn plain eveniments. L'entschatta ha fatg il mars il Festival da translaziun e litteratura aller-retour en il center cultural da Friburg «Le Nouveau Monde». En questa ediziun ha il festival che ha lieu mintga dus onns, tractà en moda multifara il tema da la transgressiun, sut la direcziun da program da Camille Logoz. Las circa 500 visitadras e visitaders han dà resuns fitg positivs ([pagina 9](#)).

Al festival ha er cumenzà il viadi da prelecziun, cun il qual la Collecziun ch ha festivà ses 50avel anniversari. Durant in onn ha el manà en tut las parts dal pajais ed en ils pajais vischins – e da la partida eran adina cudeschs da la Collecziun ch. En l'onn da giubileum ha cumenzà in nov chapitel gist cun duas premieras: l'emprim cudesch ch'è vegnì translatà or dad in'otra lingua che las linguas naziunalas, ed in podcast moderà da l'Universitad da Friburg ([pagina 13](#)).

Per linguas èsi er i tar la surdada dal Premi da federalissem ch'è i al Forum per la bilinguitad da Bienna. Avant bunamain 30 onns ha la citad da Bienna renconuschì, quant impurtant ch'igl è da promover e da render visibla la particularitad da la convivenza da la cuminanza linguistica tudestga e da quella franzosa. Ella ha approvà ina finanziaziun per quest intent. Suenter ch'il chantun da Berna è suandà, ha il forum survegnì schlantsch.

La via n'è betg adina simpla, dentant maina ella a la finamira. Cun questa devisa sustegna il program Premier Emploi personas giuvnas creschidas che vulan far in praticum en in'otra part dal pajais. Quest onn han 87 personas fatg diever da questa pussaivladad, quai èn 10% dapli che l'onn avant.

Furmaziun politica

La primavaira èn er ils moduls d'emprender «Construir la democrazia: il federalissem» da la Fundaziun ch vegnids testads en la pratica. Ils lavuratori ch'èn averts per tuttas e tuts, transmettan en moda ludica ils princips dal federalissem, preschentan ils avantatgs ed ils dischavantatgs e stimuleschan a la reflexiun ([pagina 19](#)).

Dapi l'onn 2022 organischescha il chantun Uri excursiuns da scola a Berna che dattan in'invista en il sistem politic da la Svizra ([pagina 17](#)). A medem temp ha il chantun Grischun sviluppà, ensemen cun la Federaziun svizra dals parlaments dals giuvens, in lavuratori davart la furmaziun politica per scolaras e scholars dal stgalim secundar I e II. Raquints da questas iniziativas pon ins leger sin il ch Blog ([pagina 27](#)).

Dad in program da lavur a l'auter

Cun il 2024 è ì a fin il program da lavur da quatter onns «Viver il federalissem». 26 mesiras han pudì vegnir realisadas. Sin questa basa solida èsi pussaivel da cuntinuar senza interrupziun il program da lavur 2025–2028.

Roland Mayer
Directur

INA FESTA DALS PLEDS E DA LA MUSICA

Ils 9 da mars 2024 ha già lieu per la segunda giada il Festival aller-retour en la citad bilingua da Friburg. Il program varià è sa drizzà ad in public interessà a la litteratura ed a la lirica.

Il program da quest onn è sa deditgà a la transgressiun. Il tema è vegnì tractà en moda multifara: sco exploraziun, sco gieu, en moda seriusa, en moda legra, en moda cuntraversa. Igl è ì per la politica, la poesia, per il feminissem e per linguas che nus na scuntrain betg mintga di. Translaturas e translatur ed auturas ed auturs da tut las regiuns linguisticas da la Svizra e d'utrò han discutà en numerus discurs davart lur moda e maniera dal tuttafatg persunala da transgredir, da surpassar cunfins linguistics en lur lavur. La saira è il program sa drizzà er a las personas passionadas per la musica, cun extracts da l'Opera da trais crizers ch'è vegnida transladata da nov.

La manadra dal program Camille Logoz ha elavurà in program fitg varià cun cuntegns che permettàn al public in'invista en las differents furmas da «transgressiun».

Ina pitschna selecziun

Silvia Albesano e **Rose Labourie** han translata l'ovra premiada «Blutbuch» da Kim de L'Horizon en talian respectivamain en franzos. En lur lavur han ellas explorà las fluiditads da la schlattaina, dal scriver, dal corp. Ellas han declerà lur stentas da schliar la binarità en lur linguas.

La scriptura e poetessa **Marina Skalova** ha discurrì da sias ultimas translaziuns dal russ en franzos. Ella ha explitgà la forza politica e militanta da la lirica en in context d'oppressiun statala, militara ed a chasa e co che sias translaziuns procuran per attenziun e per la raschun d'esser da la lingua.

Not Soliva che ha translata la ditga da Tolkien «The Hobbit» en sursilvan, ha raquintà co che la lavur da translatar ha permess d'explorar la ditga da la Terra da Mez cun sia diversità da linguas che Tolkien ha stgaffi.

La discussiun al podium ha illuminà la rolla da la litteratura e da la translaziun per la coesiun naziunala. Las referentas vegnan da la politica e da la litteratura. Da sanestra a dretga: Velia Ferracini, Camille Luscher, Reina Gehrig, la cussegliera guvernativa Marina Carobbio Guscetti, Ruth Gantert e Claudia Appenzeller-Winterberger.

© chloewilhem.ch

Camille Logoz, manadra dal program 2024, davart ils origins dal program.

© chloewilhem.ch

Lucie Taïeb, Lionel Felchlin, Lukas Bärufuss, Salomé Kiner (moderaziun) (da sanestra a dretga) davart il rument, il recicladi e la lingua.

© chloewilhem.ch

Il Festival aller-retour ha gi lieu en il center cultural «Le Nouveau Monde» che sa chatta en l'edifizi da la staziun veglia («Ancienne Gare») da Friburg.
© chloewilhem.ch

Alexandre Pateau ha interpretà extracts da l'Opera da trais crizers.
© chloewilhem.ch

Il translatur ha adattà extracts per il palc ensemèn cun la mezzosopranista Julia Deit-Ferrand ed il pianist Florent Lattuga.
© chloewilhem.ch

Cun «Translatar cunter il faschissem» spetgava in discurs cun ina tematica brisanta sin il public. Il translatur **Olivier Mannoni** ha translata il «Mein Kampf» da Hitler en franzos. Per far quai è el sa fatschentà ditg cun il naziunalsocialissem. Al festival ha el parti cun il public sias experientschas e sias ponderaziuns davart il text stgir, davart la pussanza dals plets e davart la perversiun linguistica.

Auter tema, autras transgressiuns: tge capita atgnamain cun noss palpiri vegl? En la discussiun al podium han l'autur da lingua tudestga **Lukas Bärfuss**, ses translatur **Lionel Felchlin** e l'autura e poetessa **Lucie Taïeb** discurrì da ierta, da rument e dal linguatg tecnocratic.

«Bar da translaziun»

La «bar da translaziun» en il rom informal d'in salun è sa deditgada a la dumonda, co ch'ins daventa e co ch'ins viva sco auturas e translatur. Questa bar ha envidà las personas interessadas ad in barat en furma da discurs individuals cun specialistas e specialists dals differents secturs da la litteratura.

Nova translaziun da l'Opera da trais crizers da Brecht

Il punct culminant dal di è stada la represchentaziun artistica da la nova translaziun franzosa da l'Opera da trais crizers che Bertolt Brecht ha scrit l'onn 1928. Il translatur da questa versiun franzosa la pli nova, **Alexandre Pateau**, ha discurrì dal process da translaziun lung e complex e ha explitgà las sfidas spezialas dad in'adattaziun chantada da questa opera populara.

Ina versiun curta cun la mezzosopranista **Julia Deit-Ferrand** ed il pianist **Florent Lattuga** è vegnida elavurada cun la «Neue Oper Freiburg (NOF)» aposta per aller-retour. Cun quest highlight musical e teatral è il festival ì a fin.

aller-retour è in project cuminaivel da la Fundaziun ch per la collavuraziun federala, dal «Centre de Traduction Littéraire (CTL)» a Losanna e da la Chasa da translaturas e translatur Looren.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:

www.aller-retour.ch

LITTERATURA SVIZRA EN TRANSLAZIUN

9

cudeschs en translaziun

22

staziuns sin il viadi da
prelecziun «50 onns
Collecziun ch»

5

episodas dal podcast
«En voix croisées /
Stimmen über Kreuz»

1

Festival aller-retour

25

inscunters da la
Collecziun ch en las scolas

21

scolas

47

classas

810

scolas e scolars

13

Rapport annual 2024
Fundaziun ch

Ediziuns novas 2024 da la Collecziun ch

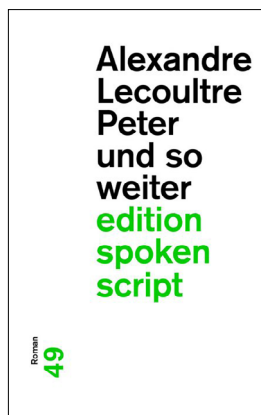
Cun contribuziuns als custs da stampa sustegna la Collecziun ch dapi l'onn 1974 translaziuns litteraras en las linguas naziunalas e promova en questa moda il barat litterar sur ils cunfins linguistics ora. Durant l'onn da rapport èn cumparids nov titels. La Collecziun ch cumpiglia la fin da l'onn 2024 en tut 347 ovras.

L'onn da giubileum 2024 po la Collecziun ch preschentar gist dus puncts culminants. Cun «Nacht in Damaskus» da l'autur sirian Shukri Al Rayyan che viva a Burgdorf, è cumpari il zercladur l'emprim cudesch da la Collecziun ch ch'è vegnì scrit en in'otra lingua che las linguas naziunalas uffizialas. Kerstin Wilsch ha translata en moda grondiusa il roman da l'arab en tudestg (edition büberle, Lucerna). La fin d'october è lura arrivada la segunda novitad: il talian ed il rumantsch èn duas linguas che sa cruschen savens. Dentant questa cumbinaziun è insolita. Igl è pir la segunda giada en l'istorgia da la Collecziun ch, ch'in cudesch è vegnì translata en vallader. I va per «Infanzia e bestiari» da Claudia Quadri (edition mevinapurger, Turtitg).

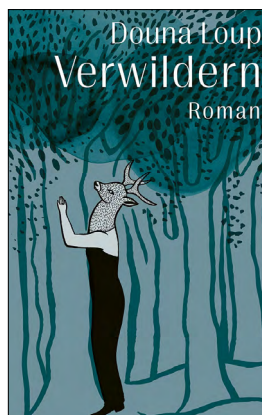
Vus chattais tut ils titels qua:

www.chstiftung.ch/ch-reihe

Ediziuns novas 2024 da la Collecziun ch

Alexandre Lecoultre:
Peter und so weiter

Douna Loup:
Verwildern

Laurence Boissier:
Die Schule fängt
wieder an

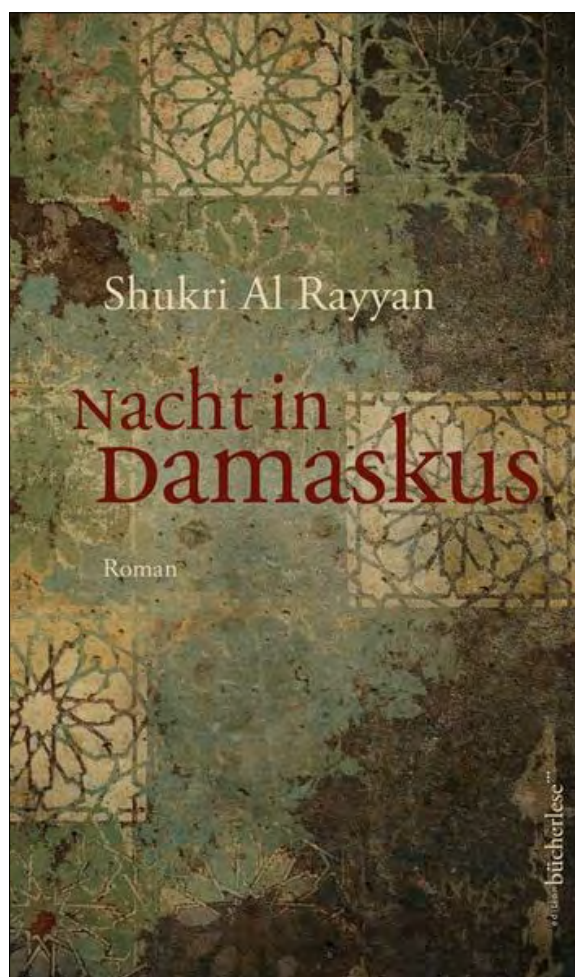
Olimpia De Girolamo:
Tout ce que nous
avons été

Fanny Desarzens:
Galel

Michael Fehr:
Hotel Bella Speranza

Shukri Al Rayyan:
Nacht in Damaskus

Claudia Quadri:
Infanzia e bestiari

Eugène:
Brief an meinen Diktator

Collecziun ch en las scolas

Dapi passa ventg onns visitan auturas ed auturs svizzers e lur translaturas u translatur scolars en l'entira Svizra. En cumpagnia da lur cudeschs tschertgan ellas ed els il dialog cun las giuvnas lecturas ed ils giuvens lecturs. Betg tut ils cudeschs che van en viadi en il rom dal project davart il barat litterar «Collecziun ch en las scolas», n'èn cumparids en la Collecziun ch. Per pudair porscher adina titels actuals e, sche pussaivel, tut las cumbinaziuns linguisticas, vegnan resguardads er cudeschs ordaifer la Collecziun ch. Las auturas ed ils auturs apprezieschan ferm quest engaschi per la litteratura svizra. Bleras e blers dad els van gugent en las scolas, per part per mirveglias u perquai ch'il sguard frestg da las scolaras e dals scolars sin lur ovras als plascha. Ed intginas ed intgins dad els entaupan lur translatura u lur translatur per l'emprima giada persunalmain a chaschun da questas prelecziuns da tandem, suenter blers discurs via Zoom u al telefon.

Ina part dals 347 cudeschs è vegnida exponida en la Biblioteca chantunala da Bellinzona.

© Massimo Pacciorini-Job

50 onns Collecziun ch

Dapi 50 onns promova la Fundaziun ch il barat litterar intercultural tranter las quatter regions linguisticas da la Svizra cun il project «Collecziun ch – litteratura svizra en translaziun». Cun in viadi da prelecziun che ha cumenzà il mars da l'onn 2024 al Festival aller-retour a Friburg, ha la Collecziun ch festivà ses patrimoni cultural viv ch'ella ha stgaffi e che cumpiglia actualmain 347 cudeschs. Auturas ed auturs e translaturas e translatur han legì or da «lur» cudeschs da la Collecziun ch ed als han discussiunà a 22 occurrenzas en tut las parts da la Svizra ed a l'exteriur vischin. In highlight spezial è vegnì organisà la fin da l'onn en la Biblioteca chantunala da Bellinzona: in'exposiziun cun passa tschient cudeschs da la Collecziun ch, ch'èn vegnids translats or dal talian ed en talian. La vernissascha dals 27 da november ha gì in grond success.

L'onn da giubileum pon ins tadlar la Collecziun ch da nov er en il podcast «Stimmen über Kreuz». L'Universitad da Friburg producescha mintga mais in'episoda davart in cudesch che ha caracterisà la Collecziun ch.

Podcast «En voix croisées / Stimmen über Kreuz»:

www.chstiftung.ch/podcast

«Un uomo semplice, che voleva solo andar per la sua strada, passando davanti all'ingresso di un hotel si sente rivolgere la parola da un valletto che, con disinvoltura un po' ostentata, se ne sta lì, all'ingresso, su un tappeto dai disegni confusi. Il valletto gli assicura che qualcuno ha prenotato a suo nome una stanza speciale e ha già saldato il conto.»

«Einem einfachen Mann, der nur die Strasse entlanggehen will, wird, als er an einem Hoteleingang vorbeikommt, vom Pagen, der in einer etwas überzeichneten Lässigkeit am Eingang auf einem verworren gemusterten Teppich herumsteht, versichert, dass man für ihn ein ausserordentliches Zimmer gebucht und die Rechnung bereits im Voraus beglichen habe.»

L'emprima frasa da la collecziun da raquints da Michael Fehr, «Hotel Bella Speranza / Hotel der Zuversicht». Translatà dal tudestg dad Alessia Ballinari.
Ina translaziun da la Collecziun ch 2024, cumparida en la chasa editura Edizioni Casagrande, Bellinzona.

LA FURMAZIUN POLITICA DAT DA DISCUTAR

En la Conferenza interchantunala Citoyenneté è l'interess da las delegadas e delegads dals chantuns d'emprender in da l'auter grond. L'onn 2024 èn, sper las fatschentas, las purschidas da la furmaziun politica stadas en il center da la CiC.

L'onn 2024 è la CiC sa fatschentada cun il Forum naziunal da la furmaziun politica che vegn ad avair lieu ils 4 da november 2025 a Berna sin invit da l'Uffizi federal d'assicuranzas socialas (UFAS) e che vegn sustegnì da la CiC. Ultra da quai ha la conferenza interchantunala fatg avanzar las lavurs per in'atgna newsletter e discutà il rapport «Pour renforcer l'éducation à la citoyenneté dans les écoles après la scolarité obligatoire», che la regenza dal Giura ha approvà.

L'introducziun d'ina segunda radunanza da las commembras e commembers ha permiss d'avair in barat anc pli intensiv e sistematic davart las purschidas da la furmaziun politica, ch'èn l'actividad principala da la CiC.

Sistem electoral en il chantun Grischun declerà cler e net

«Sistem electoral? Cumplitgà!» L'Uffizi dal servetsch social dal Grischun (USo) e la Federaziun svizra dals parlaments dals giuvens (FSPG) han cumprovà il cuntrari e han chattà grond interess tar la CiC: grazia ad els han var 700 scolaras e scolars simulà lur votaziun cun il sistem electoral da maiorz e cun quel da proporz. Els han er testà ils effects che detagls da calculaziun han sin la represchentanza politica (vesair er [«Doppelter Proporz ganz einfach»](#) sin il ch Blog).

Ultra da quai han las commembras e commembers prendì in studi davart la simpla participaziun, ch'è vegnì fatg per incumbensa da la Conferenza da las directuras e dals directurs chantunals dals affars socials (CDAS), sco basa per s'infurmar davart ils dis d'acziun per la furmaziun politica. Ils trais suandants projects èn vegnids approfondads en in barat digital.

Dis d'acziun a Friburg, a Turitg ed a Berna

Co funcziuna la [Sessiun dals giuvenils bilingua dal chantun da Friburg](#)? Persunas giuvnas discutan davart temas politics, formuleschan intervenziuns parlamentaras e las inolteschan al Cussegl grond. Interessant è er ch'ellas n'èn betg mo activas politicain durant la sessiun. Ellas èn er responsablas per la preparaziun organisatorica e per las lavurs suenter la sessiun.

In ulteriur exempel è il Di da la democrazia che ha lieu mintgamai ils 15 da settember e che stimulescha las burgaisas e burgais, cun acziuns en tut las parts da la Svizra, a schlargiar lur savida davart la democrazia u a reflectar davart ella. Entant ch'il Campus per la democrazia coordinescha las acziuns sin plaun naziunal, è il

dal chantun da Turitg activ sin plaun regional e tgira ils contacts, cusseglia e sustegna ils acturs involvids.

Durant la notg dals museums avra la mintg'onn sias portas. Er quai che na para l'emprim betg dad esser ina furma da furmaziun politica, tutga latiers: cun instruments fitg simpels pon las visitadras ed ils visitaders perscrutar in tema politic e survegnir ina invista en la lavur dal parlament e da la regenza.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:
www.chstiftung.ch/citoyennete

QUADRELS PER ENCLEGER IL FEDERALISSEM

Malgrà ch'il federalissem è ina pitga centrala da la democrazia svizra, survegn el mo pouca atenziun en la furmaziun politica. Ils lavuratori Construir la democrazia porschan in access pratic ed interactiv al tema.

Durant la furmaziun supplementara en la Chasa dals chantuns èn er las furmaturas e furmatur futurs da «Construir la democrazia: il federalissem» sa laschads en sin il viadi en il temp davart il tema dal federalissem.

© Susanne Goldschmid

Burgaisas e burgais infurmads bain ed engaschads èn essenzials per il funcziunament dal sistem federal e directdemocratic da la Svizra. In element fundamental è qua la furmaziun politica resp. «l'éducation à la citoyenneté démocratique», damai la capacitat da participar en moda activa a la democrazia cun trasmetter la savida e las cumpetenzas relevantas.

La valur che la furmaziun politica ha per la societad en general e per la democrazia ed il federalissem en spezial, è incontestada. A medem temp pon ins constatar, che la savida davart tscherts aspects specifics dal sistem politic svizzer è per part modesta. Quai vala tranter auter per il federalissem, malgrà ch'el è in princip d'organisaziun central dal sistem politic da la Svizra. In aspect che renda pli difficil d'encleger quest sistem, è la cumplexitad da las organisaziuns federalas.

Da l'idea a la purschida

Per quests motivs è la Fundaziun ch sa messa ensemen cun l'uniun [Demokreative](#) per crear in access ludic al tema dal federalissem. L'onn 2023 ha il project pudì vegnir lantschà grazia al sustegn dals chantuns d'Argovia (fond Swisslos), Grischun (lottaria naziunala) e Vad sco er grazia a la Societad svizra d'utilitad publica (SSUP).

Cun l'accompagnament d'in cussegl da project ed en in barat permanent cun la Fundaziun ch ha l'uniun Demokreative sviluppà en moda successiva ils cuntegns e las proceduras. Uschia èn naschids plaun a plaun in concept commentà, ils moduls d'emprender ed il material da promoziun.

Ils dus moduls d'emprender èn vegnids testads ed evaluads durant lur svilup en tschintg fasas da pilot. Sin questa basa èn els lura vegnids sviluppads vinavant cuntinuadamain. Sper diversas classes da scola han er las collavuraturas e collavuratur da la Fundaziun ch pudì testar questa nova purschida.

Chargiai giu il flyer d'informaziun per savair dapli.

Ultra da quai ha gi lieu en la Chasa dals chantuns la furmaziun supplementara per las furmaturas e furmaturs futurs dal project «Construir la democrazia: il federalissem». In ulteriur di da scolaziun en connex cun la purschida è vegnì organisà dacurt er a Turitg.

La «Insla Utopia» ed in «viadi en il temp» tras il stadi federal

En il rom dal project ha l'uniun Demokreative sviluppà dus moduls d'emprender da mintgamai 2–3 uras per che las giuvnas e giuvens a partir da 12 onns possian sa fatschentar cun ils principis e cun las cuntraversas da valur dal federalissem. Els pon vegnir duvrads surtut en scolas da furmaziun generala ed en scolas da furmaziun professiunala dal stgalim secundar II. Els van fitg bain a prà cun ils plans generals d'instrucziun e cun ils plans chantunals d'instrucziun areguard las finamiras ch'ins duai cuntanscher, areguard las capacitads e las cumpetenzas ch'els promovan, sco er areguard ils secturs specifics, en ils quals els pon vegnir integrads. Els n'èn betg mo adattads per giuvnas e giuvens a partir da 12 onns ma er per personas (giuvnas) creschidas.

Ils dus moduls d'emprender schlargian la savida davart il federalissem e qualifitgeschan las personas da formular e da sa fatschentar en moda critica cun ils agens interess sco er da participar en moda autonoma a process politics. Entant ch'igl è pussaivel da contractar in sistem federal sin la «Insla Utopia», permetta il «viadi en il temp» da perseguitar il svilup dal stadi federal svizzer.

Ils dus moduls d'emprender deditgads al federalissem vegnan gia duvrads, cun scolaras e scolars, cun studentas e students e cun personas creschidas. Sche pussaivel sa participescha la Fundaziun ch a lur realisaziun. Ultra da quai vegni er infurmà davart la purschida, per che quella vegnia nizzegiada en tut las parts dal pajais. Ils elements da «Construir la democrazia: il federalissem» èn disponibels en quatter linguas: tudestg, franzos, talian e rumantsch.

Per s'annunziar per il workshop:

www.demokreative.ch

**«Seit einiger Zeit will man, dass er
jemand wird, aber der Peter weiss
nicht wer.»**

« Depuis un certain temps, on veut qu'il
devienne quelqu'un, mais Peter il ne sait
pas qui. »

L'emprima frasa dal roman d'Alexandre Lecoultré, «Peter und so weiter / Peter
und so weiter» (Premi svizzer da litteratura 2021). Translatà dal franzos da Ruth
Gantert. Ina translaziun da la Collecziun ch 2024, cumparida en la chasa editura
Der gesunde Menschenversand, Lucerna.

IN PREMI PER LA CHAPIENTSCHA

Il Premi da federalissem 2024 è vegnì surdà al Forum per la bilinguitad per sia lavur a favur dal barat tranter las linguas.

Florence Nater surdat la trofea dal Premi da federalissem al president dal Forum per la bilinguitad, René Graf.

© Guillaume Perret

La giuria dal Premi da federalissem ha survegnì var 50 candidaturas per questa indeschavla ediziun da la concorrenza. A la fin ha la giuria tschernì la fundaziun Forum per la bilinguitad, che s'engascha dapi onns per relaziuns pli strengas tranter las differentas culturas linguisticas en Svizra. La diversità linguistica ed il barat spontan fan part dal DNA svizzer.

Il Forum per la bilinguitad ch'è vegnì fundà l'onn 1996, s'engascha en differentes secturs per promover la chapientscha vicendaivla. «El presta ina lavur extraordinaria che ha dapi daditg surpassà ils cunfins da Bienna. Cun ses projects fitg multifars sa drizza el ad in vast public: da la populaziun sur l'economia e la furmaziun fin a las autoritads politicas. Grazia ad in proceder armonisà gida il forum las differentas culturas en Svizra a viver oz ed en il futur dapli ensemen che ina dasper l'otra. El presta lavur da lobing, da cussegliaziun e

da promoziun», ha suttastritgà Florence Nater, cussegliera governativa dal chantun da Neuchâtel, presidenta da la giuria e presidenta da la Fundaziun ch. La trofea è vegnida surdada al president René Graf ed a la directura dal forum Virginie Borel ils 14 da settember en il kino Rex da Bienna.

Er la citad da Bienna gioga ina rolla impurtanta en quest context, damai ch'ella ha renconuschì l'impurtanza da la plurilinguitad gia avant bunamain 30 onns e damai ch'ella ha dà l'impuls per fundar il forum. L'onn 2013 è la bilinguitad da Bienna vegnida integrada en la glista da las tradiziuns vivas en Svizra.

Undraziun speziala per filmo

In'undraziun speziala da la giuria ha survegnì l'uniun CH.Film per ses project «filmo». Er ella s'engascha per il barat tranter las culturas linguisticas. Enfin ussa è bunamain 200 classichers da films svizzers accessibels libramain sin diversas plattafurmas da video on demand cun suttitels ed audiodescripziuns en tudestg, franzos e talian.

Quest onn èn quatter organisaziuns vegnidas en la tscherna finala. Cordiala gratulaziun er a Think Do Tank Pro Futuris ed a viceversa litteratura, la plattafurma per la litteratura svizra.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:

www.chstiftung.ch/foederalismuspreis

In premi per promover ils motors dal federalissem

Il Premi da federalissem ch'è vegnì creà l'on 2014, è ina iniziativa da la Fundaziun ch. Tranter las victuras e victurs dal premi d'enfin qua èn er Emil Steinberger, la professuressa Eva Maria Belser, il Circus Knie ed il Campus per la democrazia.

Las candidaturas vegnan examinadas d'ina giuria che sa cumpona actualmain sco suonda: Gülsha Adilji, schurnalista da Turitg, Markus Dieth, president da la regenza dal chantun d'Argovia e president da la Conferenza da las regenzas chantunalas (CdC), Danielle Gagnaux-Morel, chanceliera dal chantun da Friburg, Florence Nater, cussegliera guvernativa dal chantun da Neuchâtel e presidenta da la Fundaziun ch, Tania Ogay, professuressa al Departament d'educaziun e da furmaziun da l'Univertad da Friburg, e Marco Solari, anteriur president dal Locarno Film Festival.

INTEGRAZIUN EN L'EMPRIM MARTGÀ DA LAVUR

Giuvnas e giuvens ch'han terminà lur emprendissadi u lur studi survegnan cun il program Premier Emploi la pussaivladad d'absolver in praticum en in'otra regiun linguistica da la Svizra.

Premier Emploi accompogna personas giuvnas creschidas en moda individuala e tenor lur resursas en trais linguas naziunales. Tgi che s'annunzia per il program, ha per il pli terminà cun success ses emprendissadi u ses studi e n'ha nagina u mo fitg pauca experientscha professiunala. Il program porscha la pussaivladad da perfecziunar ina lingua naziunala ed a medem temp d'absolver in praticum professiunal.

La via n'è betg adina uschè simpla, dentant maina ella a la finamira

Per personas giuvnas creschidas poi esser ina vaira sfida da chattar ina finamira da carriera clera e da sa far valair cun success sin il martgà da lavur. Savens èn ellas malsegiras, cura ch'i va per preschentar en moda persvadenta lur capacitads e lur cum-petenzas – en ils documents da candidatura u durant il discurs da preschentaziun. Questas malsegirezzas pon engrevgiar ils emprims pass en il martgà da lavur. Dentant cun la dretga preparaziun e la dretga strategia pon ellas emprender a metter en valur lur fermezzas ed a sa preschentar cun segirezza. Exactamain qua è il punct da partenza da Premier Emploi.

Ensemen cun la cussegliadra u il cussegliader elavuran las personas giuvnas creschidas in dossier d'annunzia en la lingua giavischada (tudestg, franzos u talian), ch'è specific da la professiun ed adequat als adressats. En il discurs duain ellas valitar en moda realistica lur atgnas resursas e lur perspectivas professiunalas. Las candidatas e candidats vegnan sustegnids da la squadra da Premier Emploi. Las personas giuvnas creschidas emprendan er a s'infurmar davart lur piazza da praticum durant il discurs da preschentaziun. Ellas prendan si contact a temp cun lur cussegliadra u cussegliader da Premier Emploi e sclereschan eventualas dumondas e malsegirezzas.

Per il solit na ston las candidatas e candidats betg spetgar ditg sin il success giavischà. Els chattan savens svelt ina piazza da praticum en la regiun linguistica giavischada.

Bandunar la zona da confort

Per bandunar la zona da confort dovri curaschi, pertge che quella è sinonim da stabilitad, segirezza e disa. Mo tgi che ristga, gudogna. Quai è er tar las candidatas e candidats da Premier Emploi savens il cas. Els bandunan lur chantun da domicil per absolver in praticum professional en in'otra regiun linguistica.

La nova experientscha è in gudogn, pertge che:

- els fan novas experientschas professionali;
- els schlargian lur cumpetenzas;
- els rinforzan lur confidenza en sasez;
- els enritgeschan lur enconuschientschas linguisticas;
- els survegnan in attestat da lavur e sa posiziuneschan cun success sin il martgà da lavur;
- els disponan da referenzas actualas;
- els schlargian lur rait professionali.

Retrospectiva sin l'onn 2024

En tut èn 87 persunas s'annunziadas per l'onn 2024. Quai corresponda ad in augment da 10,1% cumpareglià cun l'onn avant. La fin da december 2024 era l'occupaziun media da las plazzas da praticum tar 65,8%. Cumpareglià cun l'onn avant èn quai 0,5% dapli. 31 firmas da differentas bransch han purschì ina piazza da praticum. Las candidatas e candidats annunziads represchantan 44 differentas professiuns. Sper ils 48 praticums che han cumenzà, ha la Fundaziun ch procurà in praticum per ulteriuras 53 persunas creschidas giuvnas. Questas persunas n'han però betg cumenzà il praticum, perquai ch'ellas avevan gia chattà in engaschament fix, ina lavur temporara u in'otra schliaziun. Cumpareglià cun l'onn avant èn las intermediaziuns creschidas per 13,5%.

La gronda part da las praticantas e praticants han ditg, ch'els hajan pudì schlargiar en moda considerabla lur cumpetenzas en il rom da Premier Emploi e ch'els hajan survegnì in vast sustegn da lur manaschi da praticum. Spezialmain remartgabel è il progress tar las cumpetenzas linguisticas – a bucca ed en scrit. Las praticantas e praticants sa sentan bain u schizunt fitg bain integrads en las autras regiuns linguisticas. Ultra da quai constateschan els ina clera meglieraziun da lur schanzas sin in engaschament fix en l'emprim martgà da lavur. Enfin la fin da december 2024 han 71% da las participantas e participants dal program Premier Emploi chattà ina piazza fixa u ina soluziun da cuntinuaziun.

Perspectivas per l'onn 2025

L'avust 2024 è la quota da dischoccupaziun da la giuventetgna creschida per 0,5% sin 2,7% cumpareglià cun il mais avant. Quest augment è palpabel er en il program Premier Emploi. Suenter ina pulit gronda fora da stad han las annunzias registrà in cler augment. Igl è perquai da quintar ch'il dumber d'assegnaziuns restia elevà er l'onn 2025.

La pussaivladad d'absolver in praticum en in'otra regiun linguistica porscha blers avantatgs a las personas giuvnas creschidas. Ellas survegnan l'ocasiun da scuvrir differentas posiziuns en differentas interpresas e pon uschia forsa schizunt reponderar lur via professiunala. Il networking gioga ina rolla decisiva per il success professiunal. Grazia al praticum han las participantas e participants la pussaivladad da tgirar contacts regulars cun las spezialistas e spezialists da la branscha, e quai augmenta cleramain lur schanzas da chattar ina piazza da lavur attractiva. Els pon emprender dad auters ed uschia sa sviluppar vinavant. Ultra da quai permetta in praticum a las participantas e participants da chattar ora, co ch'els pon duvrar lur capacitads en moda mirada per dumagnar las incumbensas cun success ed effizienz. Las candidatas e candidats pon cumprovar ch'els han las capacitads necessarias e l'ambiziun necessaria per survegnir ina piazza fixa. Uschia augmentan els en moda considerabla lur schanzas da chattar ina piazza a lunga vista suenter il praticum.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vos qua:
www.chstiftung.ch/premier-emploi

REPORTASCHAS, ANALISAS ED OPINIUNS

Furmaziun politica, linguas, medias ... L'onn 2024 ha il ch Blog tractà ina vasta paletta da temas. Quai mussa ch'il federalissem è plain vita e fassettas.

L'onn 2024 èn tredesch contribuziuns en formats multifars vegnidas publitgadas sin il blog: da l'intervista sur reportaschas interessantas fin ad analisas politicas ed istoricas. Suenter che la Conferenza interchantunala Citoyenneté era vegnida lantschada l'onn 2023, è il blog cun il medem num sa deditgà a las purschidas per la furmaziun politica en ils chantuns. En il chantun da Geneva han las instituziuns politicas avert lur portas per la populaziun. Il chantun Uri ha tramess sias scolaras e scolars dal stgalim secundar I sin in'excursiun d'in di en la Chasa federala. En il chantun Grischun han l'Uffizi dal servetsch social e la Federaziun svizra dals parlaments dals giuvens organisà lavuratori davart il sistem da proporz dubel per classas da scola.

Las medias en il focus

Il professor Manuel Puppis skizzescha in maletg trist dal futur dal schurnalissem cun lecturas e lecturs che volvan il dies a las medias e che s'infurmeschan adina dapli directamain en las raits socialas. Questa midada da paradigma maina ad ina cura da smagrir ch'i n'ha anc mai dà enfin ussa. La Confederaziun ed ils chantuns èn confruntads cun la sfida da sustegnair pli ferm las medias cun schliaziuns innovativas.

L'atun ha la Fundaziun ch publitgà in'analisa da la promoziun da las medias en ils chantuns, che mussa ina realitad fitg differenta: qua ina voluntad politica, là pauc en fin nagin sustegn.

A chaschun dal Di da la democrazia ha il professor Sean Müller mess sin maisa la dumonda, sch'il federalissem e la democrazia èn in pèrin perfetg u in pèrin en ina crisa. En l'accent tematic linguas è la resposta clera: qua vai per ina istorgia d'amur tranter la litteratura svizra e la translaziun, che construescha punts tranter las regiuns linguisticas. Dentant po la litteratura avair er ina funcziun politica? Per responder a questa dumonda, ha la Collecziun ch avert ses archiv a chaschun da ses giubileum da 50 onns e dà in sguard en l'istorgia.

Il zercladur è la terza part da l'analisa da Marc Schaffroth davart la colliaziun tranter l'e-government e la democrazia stada il punct final dad ina seria d'artitgels detagliads davart las sfidas da la Svizra en connex cun la digitalisaziun da l'administraziun publica.

Ulteriuras infurmaziuns chattais Vus qua:

www.chstiftung.ch/ch-blog

In sguard sin quatter contribuziuns da blog

MEDIAS E FEDERALISSEM

La transformaziun digitala sco sfida per la politica da medias

Manuel Puppis, 19 da mars 2024

Per che la democrazia funcziunia èsi irrelevant, sche la glieud s'infurmescha cun gasettas stampadas u digitalas. Dentant mo 17% da la populaziun svizra èn prontos da pajar per medias digitalas. Questa crisa maina a mesiras da spargn massivas en las redacziuns ed ad ina centralisaziun da la produenziun. L'incumbensa da la politica da medias è da garantir in mund da las medias multifar ed in spazi public che funcziuna ed en il qual igl è pussaivel da debattar davart problems e propostas per schliaziuns. Mo uschia po ina societad democratica funcziunar.

Ils chantuns han bleras pussaivladads per s'engaschar en la politica da medias. Sper las activitads sin lur territori pon els s'engaschar sin plaun federal per ina promoziun da las medias, per in servetsch public e per ina regulaziun da las platatufurmas, che tegnan quint da la democrazia svizra.

[Link tar la contribuziun da blog](#)

[Politica da medias en ils chantuns \(en tudestg\)](#)

LINGUAS E FEDERALISSEM

Lingua e chapientscha en la Svizra quadrilingua

Marco Baschera, 15 d'avrigl 2024

L'englais universal occupia adina dapli spazi en la Svizra quadrilingua. Dentant en in pajais sco la Svizra vai per dapli che per la chapientscha vircendaivla en x-ina lingua.

La litteratura mussa er che las linguas n'èn betg systems da segns isolads e remplazzabels, ma ch'ellas èn dinamicas ed avertas envers autras linguas. La plurilinguitad è gia adina stada tipica per la litteratura. Quai è er ina schanza per in spazi cultural ed intellectual viv da la Svizra quadrilingua. Quest spazi è er avert per tut las autras influenzas linguisticas da la Svizra multiculturala.

Perquai dovri basas solidas cuminaivlas sco la platatufurma viceversa che ha dapi 17 onns ina funcziun da colliaziun decisiva per la litteratura svizra.

[Link tar la contribuziun da blog](#)

CITOYENNETÉ E FEDERALISSEM

Bleras vias mainan a la «citoyenneté»

Alexander Arens e Meret Lory, 27 da mars 2024

Politica e furmaziun. En lur funcziun sco furmaziun politica u «éducation à la citoyenneté» èn ellas essenzialas per il funcziunament dal sistem federal e directdemocratic da la Svizra.

La noziun «democrazia» munta la pussanza dal pievel. Dentant las cumpetenzas per la participaziun politica n'èn betg innatas. Ellas sa furman e sa sviluppan vinavant tras la furmaziun politica durant l'uffanza, la giuventetgna ed er anc en la vegliadetgna da personas creschidas.

Ina via per dapli furmaziun politica pudessan esser surtut puschidas nunformalas, ordaifer la scola. Exempels èn qua easyvote, il Campus per la democrazia u Discuss it.

[Link tar la contribuziun da blog](#)

TRIBUNA

Democrazia e federalissem: In pèrin perfetg u in pèrin en ina crisa?

Sean Müller, 15 da settember 2024

Omadus princips emprovan d'organisar e d'optimar il process da decisiun collectiv. La democrazia directa parta dal fatg che tut las votantas e votants èn eguals, independentmain dal lieu da domicil. Il federalissem percurter sa basa sin l'egualitad dals chantuns. Per quest motiv è la relaziun tranter quests dus princips complexa.

Dentant omadus funcziunan meglier maun en maun. La democrazia vegn enritgida cun la diversitad che flurescha grazia al federalissem. Ils chantuns, las vischnancas e las citads han in pled en chapitel sin plaun federal e gidan a meglierar las decisiuns. Per il solit èn els uschè u uschia responsabels per la realisaziun ed els ston er procurar ina gronda part da la finanziaziun. Il federalissem vegn però surtut en pes a la democrazia, sche la coordinaziun necessaria na funcziuna betg u sch'ins cumenza schizunt a dar la culpa in a l'auter.

[Link tar la contribuziun da blog](#)

«Nicolae

**Ich bin in einem Land geboren, das du
zweiundzwanzig Jahre tyrannisiert hast.»**

« Nicolae,

Je suis né dans le pays que tu as tyrannisé
pendant vingt-deux ans. »

L'emprima frasa dal roman dad Eugène, «Brief an meinen
Diktator / Lettre à mon dictateur» (Premi svizzer da litteratura 2023). Translatà
dal franzos da Yves Raeber. Ina translaziun da la Collecziun ch 2024, cumparida
en la chasa editura die brotsuppe, Bienna.

ULTERIURAS ACTIVITADS 2024

Chasa dals chantuns averta

Co funcziunan il federalissem svizzer en general e las conferenzas interchantunales en spezial? Tgi ha sia sedia en la Chasa dals chantuns? E co vesa ora il mintgadi da las regenzas e da las administraziuns sin plaun interchantunal? Per discutir davart questa ed autras dumondas ha la Fundaziun ch retschavì, ensemen cun il Forum politic da Berna, ina classa da scola dal chantun Uri. Las scolaras e scholars han pudì discurre cun il president da la regenza e commember dal Cussegl da fundaziun Urs Janett (UR) e cun la cussegliera da la citad e politica giuvna Yasmin Abdullahi (BE). L'onn 2024 ha la Fundaziun ch beneventà anc auters circuls interessads: studentas e students, la Conferenza legislativa interchantunala ILK, delegaziuns internaziunales e.u.v.

Politica da medias en ils chantuns

En vista a la midada da las medias ed a las consequenzas per la democrazia e per il federalissem ha la Fundaziun ch fatg in'analisa da la politica da medias en ils chantuns. Quella sa basa sin las collecziuns da leschas chantunales, sin ulteriuras retschertgas e sin dumondas per indicaziuns pli precisas tar ils chantuns. La survista po servir sco basa d'informaziun e n'è betg cumpleta ([Survista politica da medias en ils chantuns 2023; en tudestg](#)). En quest connex ha la Fundaziun ch er erui en mintga chantun ina persuna da contact per il tema da la politica da medias.

Seminari «Guvernar oz»

Al 34avel seminari «Guvernar oz» han las bunamain 140 cusseglieras e cussegliers guvernativs ch'eran da la partida, survegni l'incumbensa da s'imaginar la Svizra l'onn 2040. Or da questa optica han els discutà differents temas: l'administraziun publica en il mund digital da damaun, l'economia, l'infurmaziun, la sanadad, la mobilitad, ma er las sfidas per l'industria tranter l'automatisaziun e la mancanza da persunal qualifitgà. Tranter las referentas e referents renumads dal seminar eran Barbara Josef, Vincent Ducrot, Vincent Kaufmann e Peppino Giarritta.

Institut dal federalissem

Dapi l'onn 1983 collavura la Fundaziun ch cun l'Institut dal federalissem (IFF) che furnescha prestaziuns a la fundaziun ed als chantuns. Ils 2 ed ils 3 da settember 2024 ha gi lieu la segunda ediziun dals Dis dal federalissem da Friburg, che l'Institut dal federalissem ha organisà en partenadi cun la Conferenza da las regenzas chantunales (CdC), cun la Fundaziun ch e cun l'Administraziun federala da finanzas (AFF). En il focus da las discussiuns è stada la repartiziun da las cumpetenzas e da las incumbensas en il stadi federal, surtut sia applicaziun en il sector da la sanadad ed en quel social. En quests secturs èn las incumbensas da la Confederaziun e dals chantuns entretschads en moda complexa ina cun l'autra.

Il IFF organisescha er il seminari davart il federalissem che ha lieu regularmain a Schwarzenberg (LU). El vegn organisà en partenadi cun il Cussegl dals chantuns, l'Uffizi federal da giustia, la Fundaziun ch, l'Associaziun da las vischnancas svizras e l'Uniun da las citads svizras.

EN SERVETSCH DA LAS LINGUAS

Las tecnologias augmentan la productivitat. Malgrà quai stuain nus ponderar, co che l'uman e la maschina pon lavurar ensemen per garantir vinvant in nivel fitg aut da qualitat.

L'onn 2024 è il servetsch linguistic da la Fundaziun ch sa fatschentà cun ils differents dossiers dals secturs da la Fundaziun ch (Premi da federalissem, ch Blog, Conferenza interchantunala Citoyenneté, 50 onns Collecziun ch, rapport aller-retour, program da lavur 2025–2028), politica exteriura e surtut politica d'Europa (EUSALP, tractativas cun la UE, Dialog Europa, Cumisiun Europa e.u.v.), politica da l'intern (Iniziativa compass, pachet da distgargia 27, lescha davart l'electricitad, nova lescha davart il servetsch naziunal da las adressas e.u.v.), Conferenza tripartita (tranter auter rapport davart l'examinaziun da la realisaziun dal dretg federal en il sector da la biodiversitad e da la qualitat da la cuntrada (en tudestg), project davart la coordinaziun tripartita per la realisaziun da l'agenda 2030 (en tudestg) e Conferenza dals incumbensads d'integrasiun (KID). Vitiers èn vegnidas las translaziuns per autras conferenzas interchantunalas, cunzunt per la CDF e la CDE.

L'onn 2024 eran 92% dals texts translats da la CdC (54%), da la Fundaziun ch (28%), da la CT e da la KID, entant ch'ils 8% restants eran texts da la CDF, da la CDE e da la CDCGP. Var 75% dals documents èn vegnids translats en franzos e mintgamai 10% en tudestg ed en talian. Da nov vegnan intgins texts er translats en rumantsch; concret èn quai 4% dal volumen complessiv. Il servetsch linguistic ha translats 98% dals texts da la CdC / Fundaziun ch en franzos. Il rest da las incumbensas ha el surdà a sia squadra da translaturas externas che dattan ina maun onn per onn.

Cun l'engaschament d'in translatur e d'ina nova collavuratura administrativa e cun la midada «sfurzada» da la software da translaziun ch'aveva cuntanschì la fin da sia durada da vita, avain nus reponderà nossa moda da lavurar, nossas disas ed il diever dals utensils en noss mintgadi professiunal.

SERVETSCHS CENTRALS

La Chasa dals chantuns

Dapi l'onn 2008 è la a Berna il tetg cuminaivel per las conferenzas da las regenzas dals chantuns e dals directurs chantunals cumpetents per ils singuls secturs politics sco er d'ulteriuras organisaziuns associadas u interchantunalas. Ella è il center da cumpetenza dals chantuns e vegn manada ed administrada da la Fundaziun ch. En tut han 29 organisaziuns cun var 220 collavuraturas e collavuratur lur sedia en la Chasa dals chantuns.

Quella unescha la savida da las conferenzas en in lieu central e porscha ad acturas ed ad acturs chantunals ina infrastruttura da sedutas moderna, mo paucas minutas a pe davent da la staziun. Quai facilitescha la collavuraziun e promova il dialog tranter ils chantuns e la Confederaziun. Uschia vegn il federalissem vivì en moda activa e rinforzà en moda persistente.

Organ directiv e Cumissiun da gestiun da la Chasa dals chantuns

Las conferenzas da directuras e directurs che han lur sedia en la Chasa dals chantuns, èn represchentadas en l'Organ directiv. Quel s'occupa da las dumondas organisatoricas e dal manaschi e prenda decisiuns d'ina impurtanza finanziaria pli gronda. L'onn da rapport è l'Organ directiv sa deditgà surtut a la meglieraziun da l'infrastruttura tecnica da las stanzas da seduta ed a l'optimizaziun da la prestaziun energetica da la Chasa dals chantuns. La Cumissiun da gestiun promova la coesiun sociala. L'onn passà ha ella organisà activitads sportivas sur mezdi, gentars cuminaivels e l'apero da stad.

Stanzas da seduta

L'onn da rapport èn las stanzas da seduta stadas occupadas in zic dapli che l'onn avant. L'infrastruttura tecnica da las grondas salas dublas è vegnida optimada cun microfons fixs vi dal tschiel sura e cun cameras per sedutas ibridas. Ils implants che daventan adina pli complexs porschan bleras pussaivladads a las organisaturas ed organisatur da sedutas. Dentant per garantir sedutas senza incaps, dovri ina vasta savida tecnica da vart dal persunal da recepziun ed adina dapli er il sustegn dal servetsch informatic. La squadra da recepziun ha organisà cun grond engaschi e success las differentas occurrenzas. Savens èn vegnidas involvidas er firmas da catering externas per ils aperos u per ils lunchs en pe.

Segirtad e mantegniment

L'onn 2022 han ins decis dad installar ina porta per personas per lubir en l'avegnir mo a personas autorisadas d'acceder a la Chasa dals chantuns. L'implant è vegnì mess en funcziun la primavaira 2024. A medem temp è vegnì introduci in nov sistem da serrar electronic per l'entira immobiglia. Ins ha decis d'acquistar in sistem cumpatibel per omadus implants. Pervi da questas innovaziuns han stuì vegnir fatgas adattaziuns per las collavuraturas e collavuratur e per ils giasts da la Chasa dals chantuns. Cun sia prontadad da gidar ha la squadra da recepziun er qua furnì in sustegn ed adattà ils process interns, quai en coordinaziun cun las sutfittadinas e sutfittadins.

La Chasa dals chantuns ha diversas mancanzas (energeticas). L'administraziun ha cumenzà ad eliminar quellas. La renovaziun urgenta resp. il remplazzament da las fanestras istoricas è vegnì perseguità vinavant. Differentas opziuns èn

vegnidas discutadas cun ils stakeholders. L'atun 2024 è lura vegnida inoltrada ina dumonda da construcziun.

Contract da locaziun

Il contract da locaziun tranter la Fundaziun ch e la proprietaria (fond da providement AXA) per la Chasa dals chantuns scada ils 31 da mars 2028. Cun la proprietaria e cun sia administraziun è vegnidas instradadas tractativas per prolungar la relaziun da locaziun.

Informatica

L'onn 2024 ha la Fundaziun ch gestiunà en media 117 plazz da lavur informatics virtuals. Sper las atgnas collavuraturas e collavurats retiran anc 15 ulteriuras organisaziuns lur servetschs dad IT sur la Fundaziun ch. Sper ils servetschs dad IT per las singulas organisaziuns en la Chasa dals chantuns metta la Fundaziun ch er a disposiziun la rait (LAN & WLAN), la telefonia VoIP per l'entira Chasa dals chantuns ed ils indrizs electronics en las stanzas da seduta. Il servetsch informatic garantisce il mantegniment ed in manaschi senza incaps da questa infrastruttura.

Dapi l'onn 2022 è la midada sin MS Office 365 vegnida instradada cun premura e realisada pass per pass. L'entschatta da l'onn 2024 è la Fundaziun ch vegnida migrada cun success sin il nov ambient informatic sco ultima organisaziun en la Chasa dals chantuns. La partiziun d'informatica sa fatschenta anc adina cun quest project cumplex, perquai che adattaziuns ston adina puspè vegnir fatgas e perquai che diversas applicaziuns spezializadas vegnan midadas u optimadas en vista a la plattafurma Citrix che vegn deactivada. Er tut ils contracts cun il purschider da servetschs dad IT extern è vegnids reelavurads.

Servetschs da personal e da finanzas

La partiziun da personal e da finanzas è la pitga principala da la Fundaziun ch / da la CdC. Ella è er responsabla per la sutlocaziun e per l'administraziun finanziaria da la Chasa dals chantuns.

Plinavant ha la partiziun da finanzas furnì servetschs en la contabilitad da las finanzas e per part en la contabilitad da las pajas sco er en l'administraziun dal personal per 17 mandantas e mandants, numnadamain per la CCPA / CTP, la CDEn, la CDF, la CDS, la CDCGP, la CDSPC, la CGFC, la CDCA, la CR MCP, la CSI (fin il settember 2024), ils concordats davart l'execuziun da chastis e da mesiras dals chantuns da la Svizra dal Nordvest, dals chantuns da la Svizra interna e dals chantuns da la Svizra orientala, organisaziuns dad audit cun in concordat sco basa, la CSVC, la CDAS, la CST e la CDE. Sper la gestiun da las contabilitads (inclusiv il traffic da pajaments e las facturaziuns) tutga er l'elavuraziun da tut ils quints annuals tar las incumbensas da la partiziun da finanzas. Quests servetschs èn ina contribuziun essenziala per l'administraziun effizienta e per l'integritad finanziaria da las organisaziuns involvidas.

CUSSEGL DA FUNDAZIUN E COMITÉ DIRECTIV

Cumposiziun

Il Cussegl da fundaziun è l'organ suprem da la Fundaziun ch per la collavuraziun federala (Fundaziun ch). Mintga chantun è represchentà là cun ina cussegliera guvernativa u in cusseglier guvernativ. Il Comité directiv prepara las fatschentas currentas. El sa cumpona d'almain set commembras e commembers dal Cussegl da fundaziun. Ina represchentanza equilibrada da las regiuns linguisticas è garantida.

Il Cussegl da fundaziun elegia la presidenta u il president da la Fundaziun ch sco er las commembras ed ils commembers dal Comité directiv per ina durada d'uffizi da mintgamai dus onns. L'onn 2024 è la cussegliera guvernativa Florence Nater vegnida confermada sco presidenta per dus ulteriurs onns. Actualmain fan las suandantas personas part dal Comité directiv:

- cussegliera guvernativa Florence Nater (NE), presidenta
- cussegliera guvernativa Marina Carobbio Guscetti (TI), vicepresidente
- cusseglier guvernativ Markus Dieth (AG), president da la Conferenza da las regenzas chantunalas
- cussegliera guvernativa Laura Bucher (SG) (fin 30.6.2024)
- chanceliera chantunala Danielle Gagnaux-Morel (FR), represchentanta da la Conferenza dals chanceliers chantunals
- cusseglier guvernativ Pierre Alain Schnegg (BE)
- presidenta da la regenza Silvia Thalmann-Gut (ZG)
- cusseglier guvernativ Marc Mächler (SG) (a partir dal 1.7.2024)

Radunanza

Las radunanzas dal Cussegl da fundaziun han gì lieu ils 3 da schaner ad Interlaken ed ils 21 da zercladur a Berna. Il Comité directiv è sa reuni ils 16 da matg a Berna ed ils 7 da november en ina sesida online.

SECRETARIAT

Fatgs da personal

Il 31 da december 2024 cumpigliava l'effectiv dal personal da l'entira organisaziun 37 collavuraturas e collavurats (inclusiv ina praticanta) cun in pensum da lavur dad en tut 30,3 plazzas a temp cumplain. La Fundaziun ch porscha mintgamai ina en fin duas plazzas da praticum en l'administraziun a persunas dad in'otra regiun linguistica, che han gist terminà lur emprendissadi.

L'onn da rapport ha in collavuratur dastgà festivar ses giubileum da lavur da diesch onns. Cordiala gratulaziun a

- Luca Gobbo ils 17 d'avrigl 2024

Cumposiziun da la direcziun ils 31 da december 2024:

- Roland Mayer, directur
- Thomas Minger, vicedirectur e manader dal sector politica da l'intern CdC
- Nicole Gysin, scheffa da la communicaziun e vicemanadra dal sector politica da l'intern CdC
- Luca Gobbo, manader dal sector politica exteriura CdC
- Andrea Heinimann, manadra dals servetschs centrals

La direcziun da la Fundaziun ch (da sanestra a dretga): Thomas Minger, Nicole Gysin, Roland Mayer, Andrea Heinimann e Luca Gobbo.

© Chloé Wilhem

Finanzas

En il rapport annual 2024 vegn publitgà il quint annual 2024. Tar las cifras publitgadas sa tracti d'ina resumaziun. Il rapport da revisiun sa basa sin il quint annual detaglià.

«Als Dschawad die Bürotür aufschliessen wollte, war seine grösste Sorge, Aiman, dieser böartige Kerl, könnte seinen Schlüssel von innen ins Schloss gesteckt haben, um nicht in einer unpassenden Situation überrascht zu werden.»

عندما وضع جواد المفتاح في باب المكتب
كان أكثر ما يخشاه أن يكون الخبيث أيمن
قد أوصد الباب واضعا نسخته من المفتاح
من جهة الداخل، بحيث يمنع أي مباغته غير
مستحبة له وهو في وضعية غير الثقة.

L'emprima frasa dal roman da Shukri Al Rayyan, «Nacht in Damaskus».

Translatà da l'arab da Kerstin Wilsch. Ina translaziun da la Collecziun ch 2024,
cumparida en la chasa editura edition bücherlese, Lucerna.

Quint da gudogn e perdita 2024

	Quint 2024	Preventiv 2024	Quint 2023
Subvenziuns chantunalas	5'089'423	5'090'158	5'002'848
Subvenziuns da seminari	290'000	300'000	268'200
Retgavs prestaziuns da servetschs	213'720	220'000	178'272
Contribuziun SECO	301'088	301'088	275'840
Contribuziun Eusalp Presidency	4'363	-	231'710
Contribuziuns CDI	171'778	155'000	156'769
Contribuziuns CT	210'000	198'000	147'000
Contribuziun project da scola	42'314	45'000	37'500
Contribuziuns occurrenz	112'591	75'000	17'343
Ulteriuras entradas e contribuziuns	60'136	40'600	141'568
RETGAV	6'495'414	6'424'846	6'457'049
Custs da personal	4'119'312	4'269'500	3'898'847
Mandats / onuraris / translaziuns	303'570	213'400	249'213
Tschains da locaziun e custs access	617'360	687'000	660'541
Occurrenz	224'566	234'300	233'379
Administraziun	308'149	324'310	328'071
Organs, cumissiuns	22'513	24'500	14'240
Expensas da manaschi	1'476'158	1'483'510	1'485'444
Post d'administraziun CDI	171'778	155'000	156'769
Projects Fundaziun ch	65'377	40'000	86'601
CiC - Project interchantunal	5'007	75'000	61'109
Projects Collecziun ch	186'654	151'500	87'443
Gruppas, organisaziuns CdC	39'400	45'000	47'037
Represchentanza Brüssel	76'914	-	-
Projects CdC	37'947	-	111'836
Conferenza tripartita	100'000	100'000	-5'000
Eusalp Presidency	8'821	-	364'265
Contribuziun Institut per federalissem	100'000	100'000	100'000
Curs / contribuziuns participants da projects PE	55'087	84'000	51'178
Projects e contribuziuns	846'986	750'500	1'061'238
EXPENSAS	6'442'456	6'503'510	6'445'529
Resultat da gestiun	52'957	-78'664	11'520
Resultat finanzia	2	-400	1'007
Conf. da las regenzas chantunalas	-51'088	37'842	-2'392
TOTAL	1'871	-41'222	10'135

Quint da gudogn e perdita 2024

Survista tenor secturs / projects

Tar las cifras publitgadas sa tracti d'ina preschentaziun scursanida.
Il rapport da revisiun sa referescha al quint annual cumplessiv.

	Quint 2024		Preventiv 2024	
	Expensas	Retgav	Expensas	Retgav
Interpresa Fundaziun ch	1'336'636	1'350'744	1'364'100	1'328'100
Seminari «Guvernar oz»	289'269	290'000	301'000	300'000
Interpresa Chasa dals chantuns	632'146	666'102	666'800	665'600
Project Premier Emploi	348'464	301'507	304'700	301'088
Project Collecziun ch	236'191	236'223	202'410	203'000
Conf. da las regenzas chantunalas	3'650'839	3'650'839	3'665'000	3'665'000
Surpli dal retgav	1'871			
Surpli da las expensas				41'222
Total	6'495'415	6'495'415	6'504'010	6'504'010

Bilantscha

	31.12.2024	31.12.2023
Activas		
Activas currentas	5'374'340	5'162'826
Meds liquids	4'818'691	4'512'290
Pretensiuns da furniziuns e prestaziuns	431'226	484'754
Autras pretensiuns a curt termin	9'302	2'843
Creditur chascha da pensiun	-	2'843
Fond da renovaziun Chasa dals chantuns	9'302	-
Limitaziun dal quint activa	115'120	162'940
Facultad d'investiziun	781	781
Investiziun finanziaria	780	780
Bains materials	1	1
Total activas	5'375'121	5'163'607
Passivas		
Obligaziuns a curt termin	3'187'788	2'978'145
Obligaziuns da furniziuns e prestaziuns	778'026	717'947
Autras obligaziuns a curt termin	1'487'256	1'467'346
Conto current CdC	1'267'828	1'216'739
Conto current CT – cumpart CdC	56'268	56'794
Conto current CT – cumpart Confederaziun	51'063	51'589
Conto current CT – cumpart citads / vischnancas	47'972	48'235
Dabun manaschi Chasa dals chantuns	64'125	64'125
Fond da renovaziun Chasa dals chantuns	-	29'865
Limitaziun dal quint passiva	9'213	31'049
Remessas a curt termin	913'293	761'804
Agen chapital	2'187'333	2'185'462
Total passivas	5'375'121	5'163'607

Agiunta al quint annual 2024

Furma giuridica ed organisaziun

La Fundaziun ch per la collavuraziun federala è ina fundaziun en il senn da l'art. 80 ss. CCS cun sedia a Berna. Tenor il document da fundaziun dals 9 da schaner 2019 èn installads conform als statuts ils suandants organs:

- **Cussegl da fundaziun**
Commembers: represchentantas e represchentants da las regenzas dals 26 chantuns
Presidenta: Florence Nater (NE)
- **Cumissiu directiva**
Commembers: set commembras e commembers da la fundaziun
Presidenta: Florence Nater (NE)
- **Post da revisiun**
Von Graffenried AG Treuhand
- **Secretariat**
Mainafatschenta: Roland Mayer

Princips da la preschentaziun da la contabilitad e da la valitaziun

La contabilitad vegn fatga conform al Dretg d'obligaziuns svizzer.

Indicaziuns legalas tenor l'art. 959c al. 1 + 2 dal Dretg d'obligaziuns

	2024	2023
Obligaziuns eventualas	naginas	naginas
Limitaziun da la proprietad	nagina	nagina
Obligaziuns da leasing	naginas	naginas
Obligaziuns envers instituziuns da provediment	naginas	naginas
Participaziuns essenzialas	naginas	naginas
Liquidaziun netta da reservas da reacquisiziun e reservas zuppadas	nagina	nagina

Decleraziun davart plazzas cumplainas

En la media annuala n'occupain nus betg dapli che 250 plazzas cumplainas.

VON GRAFFENRIED
TREUHAND

Bericht der Revisionsstelle zur eingeschränkten Revision an den Stiftungsrat der ch Stiftung für eidgenössische Zusammenarbeit, Bern

Als Revisionsstelle haben wir die Jahresrechnung (Bilanz, Erfolgsrechnung und Anhang) der ch Stiftung für eidgenössische Zusammenarbeit für das am 31. Dezember 2024 abgeschlossene Geschäftsjahr geprüft.

Für die Jahresrechnung ist der Stiftungsrat verantwortlich, während unsere Aufgabe darin besteht, die Jahresrechnung zu prüfen. Wir bestätigen, dass wir die gesetzlichen Anforderungen hinsichtlich Zulassung und Unabhängigkeit erfüllen.

Unsere Revision erfolgte nach dem Schweizer Standard zur Eingeschränkten Revision. Danach ist diese Revision so zu planen und durchzuführen, dass wesentliche Fehlaussagen in der Jahresrechnung erkannt werden. Eine eingeschränkte Revision umfasst hauptsächlich Befragungen und analytische Prüfungshandlungen sowie den Umständen angemessene Detailprüfungen der beim geprüften Unternehmen vorhandenen Unterlagen. Dagegen sind Prüfungen der betrieblichen Abläufe und des internen Kontrollsystems sowie Befragungen und weitere Prüfungshandlungen zur Aufdeckung deliktischer Handlungen oder anderer Gesetzesverstösse nicht Bestandteil dieser Revision.

Bei unserer Revision sind wir nicht auf Sachverhalte gestossen, aus denen wir schliessen müssten, dass die Jahresrechnung nicht dem schweizerischen Gesetz und der Stiftungsurkunde entspricht.

Bern, 3. April 2025 (0/0/1) zab

Von Graffenried AG Treuhand

Stephan Richard
dipl. Wirtschaftsprüfer
Zugelassener Revisionsexperte

Bruno Zaugg
dipl. Wirtschaftsprüfer
Zugelassener Revisionsexperte
Leitender Revisor

Beilage:

Jahresrechnung (Bilanz mit einer Bilanzsumme von CHF 5'375'120.89, Erfolgsrechnung mit einem Jahresgewinn von CHF 1'870.81 und Anhang)

Von Graffenried AG Treuhand
Waaghausgasse 1, Postfach, CH-3001 Bern, Tel. +41 31 320 56 11

Editura:
Fundaziun ch
per la collavuraziun
federala

Chasa dals chantuns
Speichergasse 6
Chascha postala
CH-3001 Berna
Tel +41 32 320 16 16
info@chstiftung.ch
www.chstiftung.ch

Impressum

Layout: Terminal8, Design & Web, Berna
www.terminal8.ch

Illustraziuns

Las auturas ed ils auturs da las fotografias
vegnan inditgads spers il maletgs. Maletgs
senza indicaziuns da funtauna èn proprietad
da la Fundaziun ch.

Approvaziun dal rapport annual

Il cussegl da fundaziun ha approvà
il rapportannual a chaschun da sia seduta
dals 12 da zercladur 2025.